

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Калина Христова
Нов български университет, департамент „Изящни изкуства“

за кандидатурата за научна степен „Доктор“ в област на висше образование 8. Изкуства,
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – за нуждите на катедра
„Индустриален дизайн“, НХА

на Диана Василева Василева и документите, представени за присъждане на научна степен
„Доктор“ както и научен труд на тема:

„Формообразуване и творчески методи при дизайна на мебели за жилищен интериор в България в началото на ХХІ век“

Научен ръководител: доц. д-р Димитър Иванов Добревски

I. Актуалност и значимост на научния труд

Темата, която е избрала Диана Василева е несъмнено интересна и актуална. Съществуват изследвания с подобна тематика, които и самата докторантка споменава (О. Гроздев и Р. Райчева), които обаче разглеждат дизайна на мебели за жилищен интериор единствено като част от вътрешната архитектура. Някои от разработките обхващат освен жилищни и обществени сгради.

Като основен проблем докторанката маркира въпроса за формообразуване на мебели за жилищен интериор, който е неизчерпателно проучен в разработките досега. Процесите във всички сфери на дизайна са динамични, настъпват постоянни изменения, затова и анализът на факторите, влияещи при дизайна на мебели е винаги актуален, винаги на дневен ред. Това довежда до необходимост от актуализиране на информацията и изискванията, свързани с дизайнерско проектиране на мебели за съвременните жилища, което настоящото изследване ни предлага.

II. Цели на научното изследване

Сред една от основните цели на дисертацията е изследването на водещите фактори, които диктуват процеса на създаване на съвременните мебели, предназначени за жилищно

обзавеждане. Цели се извличане на заключения, свързани с влиянието и приложението на съвременните технологии при подходите на формообразуване.

Като важни цели е маркирано не само събирането на информация за състоянието на мебелния дизайн в България през началото на XXI век, но и създаването на методика, насочена към процеса на формообразуване при дизайнерското проектиране.

За реализирането на тези цели Диана Василева си поставя следните задачи: да анализира подходите на формообразуване и да създаде класификация на базови подходи на формообразуване, които имат приложение в обучението и професионалната практика; да реализира анкета с цел събиране на информация от проектанти, работещи в сферата на мебелния дизайн; да синтезира данните от анкетата и да извлече изводи относно най-често използваните подходи на формообразуване.

Също като основна цел можем да споменем усилията на докторантката в намиране на възможности за подобряване на подходите в професионалната практика, чрез проучване на съществуващи методи на дизайнерско проектиране, които имат приложение в процеса на формообразуване.

III. Основни част на научното изследване

Предоставената ми за рецензиране дисертация на Диана Василева се състои от текстова част с обем от 265 стр., включващи библиография и списък на използваните изображения. Тексовата част се състои от увод, изложение в пет глави и заключение. В увода са представени структурата на труда, целите, задачите и методите на научно изследване. В заключението са разгледани научните, научно-приложните и приложните приноси. Направен е и кратък анализ на състоянието на дизайна на мебели в България за разглеждания период. Използван е комбиниран метод на изследване, който включва историко-географски, научно-изследователски, научно-приложен, емпиричен подход.

Библиографията включва 60 източници на български език, 25 на английски език, 11 периодични издания и 40 онлайн източници. Към дисертационния труд са представени 3 приложения: Приложение 1 (каталожно приложение на разгледаните в текста визуални

примери, което включва 123 изображения); Приложение 2 (апробация); Приложение 3 (анкета).

Първа глава съдържа преглед на избрани моменти от историческото развитие на мебелите, от появата на човешка дейност до наши дни в световен план и в България. Разглеждат се общи специфики на проектиране и производство на мебели за периода на изследването. Правят се исторически анализ и хронологичен преглед на изследвания период. Обръща се внимание на водещи течения при дизайна на мебели в световен мащаб. Разглежда се причината за тяхната поява и това как те се отразяват на дизайна на мебели в България.

Във втората глава се разглеждат архитектурните белези на жилищата и техните характеристики. След това и мебелите като елементи на обзавеждането в него. Направен е анализ на зоните в съвременното жилище. Разгледани са протичащите дейности във всяка от тях и изисквания, свързани с мебелите. Направен е анализ на мебелите в жилищния интериор по групи спрямо функциите им.

В трета глава се разглеждат факторите и изискванията при проектиране на мебели за жилищен интериор в две групи – социални и производствени. На първо място е разгледан факторът „функция“, като основен формообразуващ фактор при мебелите. Анализирани са основните функции на мебелите в жилищния интериор, първо като обекти, които организират функционалните процеси в интериора, а след това и като самостоятелни изделия, подпомагащи физиологичните потребности, поддържащи човешкото тяло и подпомагащи дейностите в жилището. Анализирана е ролята на ергономията при дизайна на мебели и е направен преглед на ергономичните изисквания към шестте мебелни групи в жилищния интериор (по предходната класификация, направена в първа глава).

Темата на четвърта глава е „формообразуване“ и започва с разглеждане на теории и определения, свързани със значението на формите в дизайна, от разглежданата литература. Разгледани са характеристиките и строежът на формите в две категории – геометрични и природни форми. Направена е препратка на обвързаността между форма и материал и тяхното приложение в мебелния дизайн.

Диана Василева е структурирала последната пета глава на дисертационния си труд в две части. Първата се състои от научно-емпирично изследване, което има за цел да подпомогне събирането на информация, свързана с подходите на работа на творците и работещите в областта на мебелния дизайн. За целта е създадена анкета, предназначена за дизайнери на мебели с постижения в областта, а в заключение са направени изводи от резултатите, събрани в нея. Част от данните са използвани за опорни точки на разработената методика към дисертационния труд.

Във втората част се разглеждат методите на дизайнерско проектиране и тяхното приложение при дизайна на мебели. На базата, на което е направена апробация със студенти от 2 курс в специалност „Индустриален дизайн“ по време на учебна практика в Ахтопол, през юни 2021 г.

IV. Изводи и заключения

Изследването обобщава голям обем от информация, но я синтезира по един изключително четивен начин, без да олекотява научното съдържание. Изследването се отличава с много добра структура и съдържание, научна значимост, подкрепена от цитираната литература и приведените визуални примери.

В настоящия труд се прави синтезиран исторически преглед на развитието на дизайна и производството на мебели в България и на някои от най-важните събития в световен план, дали своето отражение и у нас. Диана Василева поставя акцента на този преглед върху събития от началото на XXI век, тъй като в наличната литература липсва информация за разглеждания период. Разгледани са особеностите на съвременното жилище и измененията, които настъпват в него и се отразяват в дизайна на мебели, вследствие на промените в начина на живот.

Анализирани са измененията във всички мебелни групи – по направена авторска класификация за целите на труда. Разработени са и класификации за всяка от тях, обхващащи различни признаци. Водещи са максимална изчерпателност при анализа на разглежданите обекти от основните мебелни групи и базово класифициране на обекти от второстепените.

Направен е преглед на факторите, влияещи при дизайна на мебели за жилищен интериор. Изведени са изисквания към дизайна на мебели свързани с материалите, конструкцията, опаковката и транспорта, които имат пряко приложение в процеса на дизайнерско проектиране.

Разгледани са различни подходи на формообразуване и са класифицирани в три основни посоки на базата, на които е обобщен метод за извличане на обосновани решения, отговарящи на предварително зададени условия.

Събраните данни от проучвания по темата са използвани при изготвяне на материалите за емпирично изследване и за апробация на методика за дизайнерско проектиране на мебели. От емпиричното изследване са изведени данни, обобщаващи състоянието на българския дизайн на мебели. Разгледани са подходи на формообразуване в професионалната практика.

На базата данни от анкетата са направени заключителни изводи за перспективите при дизайна на мебели с България, както и възможностите за реализация на обучаващите се в тази сфера. Изпробван е моделът на дизайнерско проектиране на мебели, създаден за целите на този труд. Анализирани са ползите и недостатъците и в резултат на това са предложени финални корекции в полза на ефективността на методиката.

V. Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд са изведени от докторантката в три основни направления: научни, научно-приложни и приложни. Сред научните приноси определено не можем да пренебрегнем умелото синтезиране на исторически данни за разглеждания период (липсващи до момента в научната литература). Създаването на авторска класификация отговаряща на съвременните потребности в жилищния интериор също е един от значимите научни приноси на изследването.

От емпиричното изследване са изведени данни, обобщаващи състоянието на българския дизайн на мебели. Разгледани са подходи на формообразуване в професионалната практика.

На базата данни от анкетата са направени заключителни изводи за перспективите при дизайна на мебели с България, както и възможностите за реализация на обучаващите се в тази сфера.

Изпробван е моделът на дизайнерско проектиране на мебели, създаден за целите на този труд. Анализирани са ползите и недостатъците и в резултат на това са предложени финални корекции в полза на ефективността на методиката. В научно-приложно отношение приносният характер на изследването се състои най-вече в предложената от докторантката методика за проектиране на мебели на базата на проучените проблеми в практиката на дизайнери и студенти.

Докторантката е реализирала три научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд:

- Василева Д. Анализ на формообразуването и класификация на знакови столове на XX век, АМТИИ, Пловдив, 2020 г., ISSN 2603-462X
- Василева Д. Предпоставки за промяна, развитие и изменения в зоните и мебелите в жилищния интериор – функция, форма и цвят, НБУ, „Група цвят“, София, г., ISSN 1313 4884
- Василева Д. Мебелите като художествени обекти в контекста на съвременната архитектура, НХА, София, 2021 г., ISBN: 978-954-2988-68-7

VI. Обобщение

Авторефератът отразява добре съдържанието на дисертационния труд, представлява същинско обобщение на научното изследване. Докторантката е структурирала много добре, логически и ясно целите и задачите на изследването. Налице са и гореизброените приноси на дисертацията. Несъмнено съдържанието на дисертационния труд се характеризира с актуалност на тематиката, но то би било и много полезно за обучаващите се по специалността студенти на НХА и другите висши художествени училища. Предвид много добре структурираната съдържателна част на дисертацията и много умелата визуална

компресия на съдържимото в приложената към общото представяне презентация, препоръчвам труда да се оформи в печатно издание или електронно учебно помагало.

Като много положителна характеристика на научното изследване на Диана Василева можем да споменем и цялостната коректност на оформлението на документацията. Приложената към документацията визуална презентация е като органично приложение към автореферата, което дори ме кара да се замисля, дали наличието ѝ не би трябвало да се превърне в норма.

Имам много добри лични впечатления от преподавателската работа на Диана Василева като хоноруван преподавател по скулптура на студентите от БП „Визуални изкуства“ към департамент „Изящни изкуства“ на НБУ. Преподавател със съвременен поглед към формообразуването в скулптурата, индустриалния и интериорен дизайн, който не пренебрегва и класическите методи на обучение, въвличащи ни в историческите аспекти на дизайна. Мога смело да кажа, че присъствието ѝ в Ателието по скулптура на НБУ го *подреди* и внесе ред, но и хармония, които подчертават уменията на Диана Василева на *управлява* пространството и обектите в него.

VII. Заключение

Оценявам положително научните качества и приноси на изследователската работа и научния труд на Диана Василева Василева, неговата завършеност и научно-творческа значимост, както и актуалността на изследвания проблем.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Диана Василева Василева по шифър 8.2 „Изобразително изкуство“ – към катедра „Индустриален дизайн“, факултет за „Приложни изкуства“ на НХА.

15.05.2024 г.

гр. София

/доц. д-р Калина Христова/